

"Niçin Az Okuyoruz" Kamuoyu Araştırması Sonuçlandı

Fahrettin Özdemirci

Türk Kütüphaneciler Derneği Genel Merkezi tarafından T.C. Kültür Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü adına PİAR Araştırma Limited Şirketi'ne yaptırılan "Niçin Az Okuyoruz" Kamuoyu Araştırması sonuçlandı.

Araştırma raporu 2 cilt ve 541 sayfadan oluşmaktadır. Araştırma Raporu Sonuçları daha geniş olarak ayrıca tarafımızdan yayınlanacaktır.

Araştırma 47 sorudan oluşan anket çalışması ve bunun sonuçlarının çeşitli açılardan değerlendirilmesinden oluşmaktadır. Ankette yer alan 13 soru ankete katılan bireylere ilişkin istatistiki verileri sağlamaya yöneliktir. Kalan 34 soru ise, az okumanın gerisinde yatan sosyo-ekonomik ve kültürel gerçekleri belirlemek ve okuma alışkanlığını artırıcı önlemlerin neler olabileceğini saptamak amacıyla hazırlanmıştır. Ankette açık ve kapalı uçlu sorular yer almaktadır.

Anket 15 ilde toplam 1551 kişiye uygulanmıştır. 15 il üç bölgeye ayrılmıştır. Birinci bölgede İstanbul, Ankara, İzmir yer almakta olup, deneklerin sayısı 856'dır. İkinci bölgede Zonguldak, Adana, Bursa, Konya, Kayseri yer almakta olup, deneklerin sayısı 362'dir. Üçüncü bölgede Gaziantep, Samsun, Erzurum, Antalya, Edirne, Diyarbakır, Trabzon yer almakta olup, deneklerin sayısı 333'dür. Deneklerin 678'i kadın, 873'ü erkektir. Yaşlara göre dağılımı ise; 15-23 yaş arası 526, 24-34 yaş arası 388, 35-44 yaş arası 275, 45-54 yaş arası 194, 55 yaş ve yukarısı 168'dir.

Yapılan anket çalışması değişik açılardan, çeşitli yöntemler kullanılarak değerlendirilmiş olup, ilginç sonuçlara varılmıştır. Projeden elde edilen sonuçlar kısaca şöyledir:

1. Anket uygulanan deneklerin yaklaşık % 74'ü okuma düzeylerini yeterli bulmaktadır. Yeterince okuduğuna inanan deneklerin % 10.3'ünün bir ay içinde hiç kitap okumadığı görülmektedir.

2. Deneklerin % 36'sı okumak için günde 1/2 saatten az zaman ayırmaktadır.

3. Ayda okunan kitap sayısına bakıldığında deneklerin % 40'ının hiç kitap okumadığı, % 30'unun ise 1 kitap okuduğu görülmektedir. Okumak için günde 1/2 saatten az zaman ayıran deneklerin % 67'si hiç kitap okumamakta, bu zamanı gazete, dergi v.s. okuyarak değerlendirmektedir.

4. En fazla okunan kitap türü romandır. Bunu toplumbilim-politika-ekonomi kitapları, eğitim amaçlı kitaplar ve mesleki kitaplar izlemektedir. Büyük işletme sahipleri ve üst düzey yöneticilerde mesleki kitap okuma eğilimi daha fazladır.

5. Çoğunlukla Türk yazarlarının kitapları okunmakta, üst sosyo-ekonomik gruplara doğru orijinal ve çeviri kitap okuma oranının arttığı görülmektedir.

6. Okunan kitaplar genellikle satın alınmakta, deneklerin % 65'i kitap satın almak için ayda 20 bin TL'den az para ayırmaktadır.

7. Deneklerin % 8.8'inin evinde hiç kitabı olmadığı, % 31.6'sının evinde 10 ila 50 adet, % 10'unun 10'dan az, yaklaşık yarısının 50'den fazla kitabı olduğu, deneklerin % 52'sinin sahip oldukları kitapların yarısını veya daha azını okudukları görülmektedir.

8. Ansiklopedi sahibi olup da hiç yararlanmayan denek oranı % 27'dir.

9. Deneklerin yaklaşık % 39'unun hiç kütüphaneye gitmediği, % 31'inin ise birkaç kez gittiği görülmektedir. Kütüphane hizmetlerinden yararlanmamanın başta gelen sebeplerinin yeterince zaman bulamamak ve böyle bir alışkanlığa sahip olmamak olduğu görülmektedir.

10. Kitapçı dükkanlarına hiç gitmeyen denek oranı yaklaşık % 32'dir. % 31'i kitapları incelemek ve kitap satın almak amacı ile, % 7'si yalnızca kitap satın almak için, % 9'u yalnızca gezmek amacı ile kitapçı dükkanlarına gitmektedir. Deneklerin % 21'i ise gezmek amacıyla gittikleri halde zaman zaman kitap satın almaktadır.

11. Deneklerin yarısından fazlasının yeterli zaman bulamadıkları için okuyamadıkları görülmektedir. Yaklaşık % 36'sı ise kitap okuma alışkanlığına sahip olmadıkları için okumadıklarını belirtmişlerdir. Kitap fiyatları yüksek olduğu için okuyamayanlar % 26, televizyon, video, sinema v.s. seyretmeyi tercih edenler ise % 16 oranındadır.

12. Gazete okuma oranı kitap okumaya göre oldukça yüksektir. Hiç gazete okumayanların oranı yalnızca % 8'dir. Deneklerin yarısına yakın bölümünün günde 1 gazete okuduğu görülmektedir. Gazetelerde en fazla haber başlıkları ilgi çekmektedir. Bunu ülke içi toplumsal ve siyasal haberler ile ülke dışı toplumsal ve siyasal haberler izlemektedir.

13. Dergi okuma oranı gazete okumaya nazaran çok daha düşüktür. Deneklerin %25'i dergileri düzenli olarak takip etmekte, yarısına yakın bölümü ise hiç dergi okumamaktadır. Genellikle toplumsal-ekonomi-siyasal içerikli dergilerin okunduğu görülmektedir.

14. Deneklerin % 83'ü kitap okumanın bir alışkanlık olduğu görüşündedirler. % 73'ü insanların bilgi ve görgülerini arttırmak, % 72'si ise kendini yenilemek ve geliştirmek amacı ile kitap okuduklarını ifade etmişlerdir. Bu görüş çerçevesinde kitap okumayanlar yüzdesinin yüksek olması dikkat çekicidir.

15. Deneklerin % 60'ının anne ve babasının kitap okumadığı, % 51'inin büyüdükları evde bir kitaplık olmadığı görülmektedir.

16. Bu güne kadar hiç dost ve yakınlarına kitap hediye etmemiş olan denek oranı % 41'dir.

17. Deneklerin yarısına yakın bölümü, çocuğunu boş zamanlarda kitap okumaya teşvik ettiğini, % 38'i çocuğu için kitap satın aldığını ifade etmiştir. % 31'i ise çocuğunu okumaya teşvik etmek için hiçbir şey yapmamaktadır.

18. Deneklerin yarısından fazlasının seyahate çıkarken beraberlerinde kitap götürmedikleri görülmektedir.

19. Deneklerin yarısından fazlasının eskiden daha fazla kitap, dergi, gazete v.s. okudukları görülmektedir. Eskiden daha fazla okuyan deneklerin yaklaşık % 80'i artık okumak için zaman bulamadıklarını, eskisine göre daha fazla okuyan denekler ise artık daha fazla zaman bulduklarını ifade etmişlerdir.

20. Daha fazla okuyabilmek için, daha fazla kütüphane açılması ve ödünç kitap alınabilmesi, kitap kulüpleri kurularak yeni çıkan kitap, dergi v.s. hakkında bilgi verilmesi, kitap değiş-tokuşu yapılabilecek kurumların oluşturulması en fazla taraftar toplayan görüşlerdir. Deneklerin % 22'si ise kitapların çanta veya cepte taşınabilecek ebatlarda basılması gereğini vurgulamışlardır.